

Beurs

Klem door inflatie. Wat kunnen we doen?

12

'In 25 jaar heb ik dit nog nooit meegemaakt'

Gemeenten moeten voorkomen dat mensen kopje onder gaan

14

'Als we niets doen worden er een heleboel mensen in de ellende gestort'

Dilemma's van een bewindvoerder

20

'Hoe hou ik dit vol?'

Josephina heeft per week 20 euro om boodschappen te doen

4

'Ik durf de verwarming nauwelijks aan te doen'

Rondkomen met een bijstandsuitkering is voor Cristi onmogelijk geworden

6

Hulpverlener zoekt reddingsboei

'De paniek sloeg toe. Ik vond het hartverscheurend'

8

Waar begon de inflatiecrisis?

'Alles bij elkaar opgeteld lijken we te zijn beland in een perfect storm'

18

'Mensen schamen zich verschrikkelijk'

De nieuwe hulpvragers met lagere middeninkomens reageren anders op schulden

32

'Ik slaap slecht en ik voel me down'

Jessica moet op eten besparen om haar OV-chipkaart op te kunnen laden

34

'Stel gemeenten in staat meer te doen'

De NVVK bepleit een Noodfonds Inkomensondersteuning voor gemeenten

en verder

- Martin van Rijn, Esmah Lahlah, Arjan Vliegthart en Harriët Westerdijk over de benodigde maatregelen
- Wat zegt de wetenschap over de impact van schulden op het leven van mensen?
- En antwoord op de vraag welke principes leidend moeten zijn bij oplossingen

Dilemma's en durf

Je dochter het huis uitzetten vanwege dreigend verlies van huurtoeslag, en vriendinnen die je eten komen brengen omdat je per week maar 20 euro hebt om boodschappen mee te doen. Het is een aangrijpend verhaal dat Josephina verderop in dit magazine vertelt.

Naast Josephina spraken we meer mensen die pijnlijke verhalen met ons deelden. Je vindt ze in dit magazine, afgewisseld met andere artikelen die de gevolgen van de inflatie op het werk van financiële hulpverleners schetsen.

Voor de zomer zagen we al aankomen dat de impact van de inflatie groot zou zijn. Daarom vroegen we Nadja Jungmann en Mirjam Pool om deze bijzondere en unieke situatie inzichtelijk te maken.

Nadja is lector Schulden en Incasso aan de Hogeschool Utrecht en bijzonder hoogleraar bijzondere aspecten van het privaatrecht aan de Universiteit van Amsterdam. Zij werkte voor ons uit waar de ongekend hoge inflatie vandaan komt, wat belangrijk is bij de aanpak en hoe schuldenproblematiek doorwerkt als die niet wordt opgelost.

Freelance journalist Mirjam Pool (auteur van 'Alle dagen schuld, praktijkverhalen over armoede') verzamelde ervaringsverhalen die inzicht geven in de problemen waar mensen in terechtkomen. Financiële hulpverleners vertellen openhartig over dilemma's waar zij voor komen te staan.

Dit magazine markeert de moeilijke situatie waarin hulpvragers nu verkeren. Hun verhalen tekenden we op voor ministers, voor Kamerleden, voor media, voor lokale bestuurders, voor hulpverleners en voor schuldeisers. We formuleren principes waaraan oplossingen moeten voldoen, en we schetsen hoe er nu al gehandeld kan worden.

Onze conclusie: er is durf nodig om mensen met schulden ook in deze moeilijke tijden te helpen. Zodat ze de pijn van schulden achter zich kunnen laten, en weer mee kunnen doen in onze samenleving.

We zijn benieuwd wat jij van dit magazine vindt. Laat ons weten wat de verhalen, de analyses en de oplossingsrichtingen met jou doen. Dat helpt ons verder.

Met een hartelijke groet,
Marco Florijn,
voorzitter NVVK

Colofon

Utrecht, september 2022

Uitgever

NVVK, vereniging van financiële hulpverleners

Hoofd- en eindredactie

Nadja Jungmann, Mirjam Pool

Auteurs

Marco Florijn, Nadja Jungmann, Mirjam Pool

Aan 'Beurs' werkten mee:

Ellen Hennekens, Karen Stoffels-Montfoort (NVVK), Nibud

Vormgeving

Studio Bosgra, Baarn

Fotografie

Tjitske Sluis

Begeleiding

Auke Schouwstra en Geert van Dijk (NVVK)

Beurs verschijnt ter gelegenheid van Prinsjesdag 2022 en is een uitgave van de NVVK. Overnemen van (delen van) teksten uit dit magazine kan alleen na schriftelijke toestemming van de uitgever.

Oplage

Beurs verschijnt in een oplage van 900 exemplaren, en is digitaal (PDF) te lezen via nvvk.nl/beurs

NVVK, vereniging van financiële hulpverleners
Koningin Wilhelminalaan 5
3527 LA Utrecht
085 - 489 57 40
info@nvvk.nl

'Ik durf de verwarming nauwelijks aan te doen'

Cristi (51, 'liever geen achternaam') heeft tranen in de ogen. 'Wat moet ik?'

Weet jij het?' De alleenstaande moeder van een dochter van 15 moet rondkomen van een bijstandsuitkering. Haar nieuwe energierekening maakt dat onmogelijk.

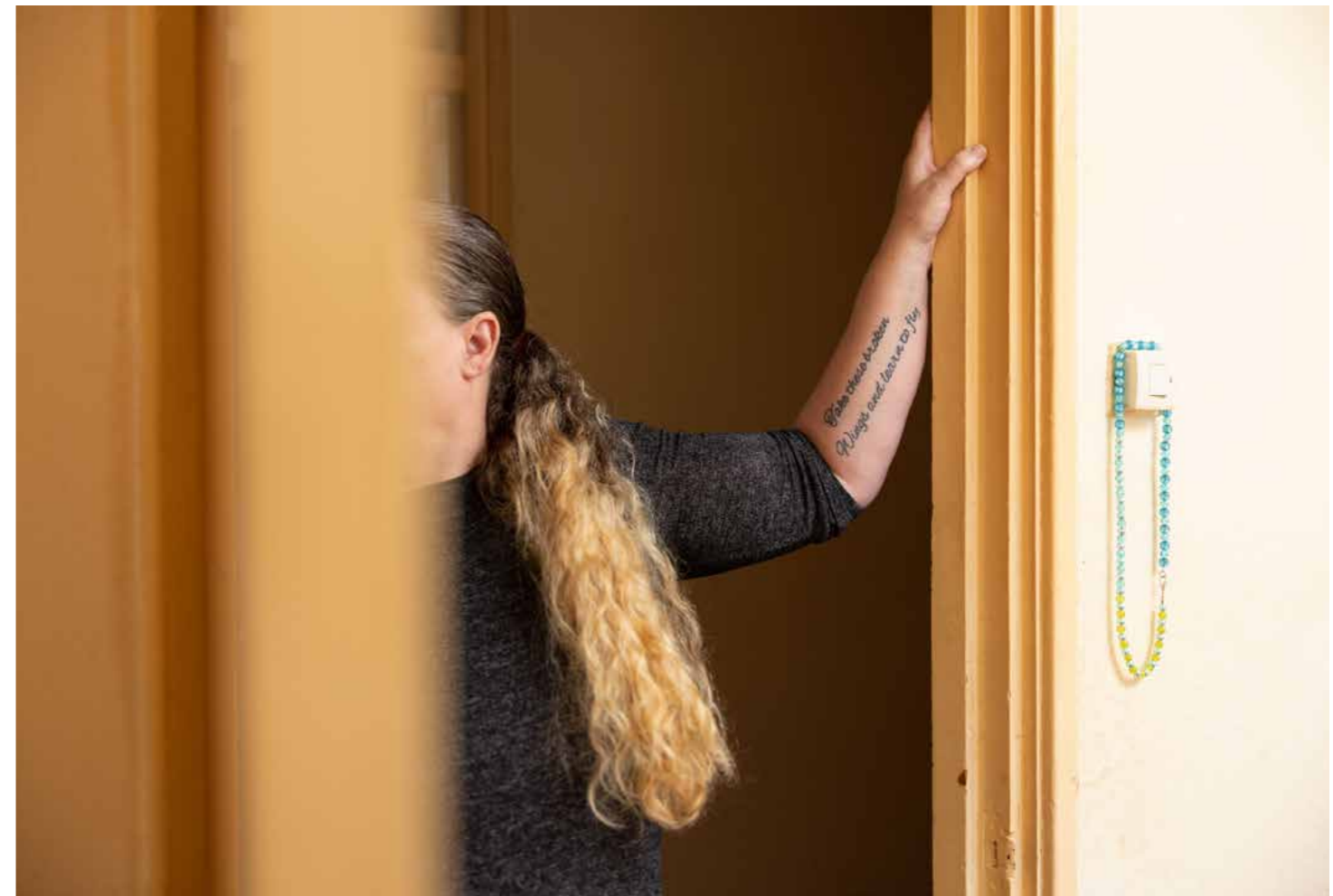

Ze was in shock toen ze de bedragen hoorde. Vanwege een aflopend contract voor energie moest Cristi eerder dit jaar verplicht overstappen op een hoog variabel tarief. Haar maandbedrag steeg plots met honderden euro's tot een astronomische 708 euro. Daar kwam nog een jaar-afrekening van 1.700 euro bij, terwijl ze gewend was geld terug te krijgen en haar verbruik ook nauwelijks was veranderd.

Haar bewindvoerder Henk – 'zonder hem zou ik ten einde raad zijn' – heeft de eerste schade weten te repareren met een gift uit een fonds en met de energietoeslag. Maar die verlichting was tijdelijk. Zelfs nu de kinderbijslag voortaan volledig naar de energierekening gaat, raakt ze daar elke maand steeds een stukje verder mee achterop. 'Ik moet nu alles doen van mijn weekgeld,' zucht Cristi. 'Ook wat ik vroeger voor mijn dochter kon doen van de kinderbijslag. Henk zegt dat het echt niet anders kan.'

Steenkoude vloer

Boven op het vele wat Cristi al meemaakte in haar leven kwam vijf jaar geleden een zware hartaanval. Haar wereld is klein geworden. Vanwege haar zwakke gezondheid en een gebrek aan mobiliteit – tot haar frustratie heeft ze nog altijd geen scootmobiel ter beschikking gekregen van de gemeente – is ze veroordeeld tot thuis-zijn. 'Dat wordt wat als het kouder wordt. Ik durf de verwarming nauwelijks nog aan te doen.'

Cristi's portiekflat ziet er behoorlijk uitgeleefd uit. Het stukgesleten laminaat is al heel lang aan vervanging toe. De vloer is steenkoud in de winter; eronder zitten de bergingen die in open verbinding staan met de buitenlucht. De woningcorporatie lijkt nog helemaal geen werk te hebben gemaakt van energiebesparing.

Stekker eruit

Van de knoert van een tv in de hoek van de woonkamer ligt de stekker eruit. 'Een stroomvreter,' zegt Cristi. 'Ik kijk nu alles op de tablet die ik van mijn zus heb gekregen.' Het treurige is wel dat ze sinds kort haar geliefde zenders niet meer kan kijken. Ze is gek op natuurdocumentaires, vooral als ze spelen in landen als Canada. Maar in de zoektocht naar extra bezuinigingen heeft Henk een goedkoper pakket voor internet en tv voor haar moeten nemen. Haar favoriete programma's zitten daar niet in.

Weggevertjes

Cristi's huidige weekgeld bedraagt 110 euro. 'Sommige mensen noemen dat veel,' broemt ze. 'Maar koop maar eens wasmiddel of een beetje fruit, dan zie je hoe snel het er doorheen gaat.' Datzelfde weekgeld heeft ze nodig om nu dan toch iets voor haar dochter kan kopen, zoals laatst een nieuwe *battlepass* van een tientje, zodat ze Fortnite kon blijven spelen met haar vriendinnen. Voor kleding is ze nu op weggevertjes aangewezen. Haar dochter vindt het vreselijk, en Cristi zelf eigenlijk ook.

Hun gezinsbegeleider heeft toevallig een dochter die iets ouder is. Ze kwam al aanzetten met de eerste shirtjes en bloesjes. Cristi en haar dochter moeten zich nog wel over het verschil in smaak zien heen te zetten.

Samen in een bed

'Ik moet echt m'n best doen om niet te veel na te denken over alles. Henk zegt dat ik me geen zorgen hoeft te maken over mijn weekgeld, maar ik doe het wel. Niet om mezelf, maar om mijn dochter. Ik vertrouw op Henk, maar hij kan ook niet sturen wat er gebeurt in de wereld of wat onze regering doet.'

Straks, als het winter is, zal haar dochter nog een offer moeten brengen: 'Haar eigen kamer is heel koud. Ze vindt het fijn om zich daar terug te trekken, maar ik kan nu echt niet hebben dat daar de verwarming aan moet. Als ze wil, mag ze mijn slaapkamer gebruiken. Die is kleiner, dat is veel minder stoken. En dan moeten we maar samen in mijn bed slapen.' •

Ook financiële hulpverleners hebben reddingsboeien nodig

Nieuwe categorieën klanten baren zorgen

Schuldhulpverlener Natascha Steine kreeg het echt even te kwaad. Onder haar ogen liep een hoopgevend dossier toch faliekant mis. Zonder dat ze er iets tegen kon doen. Dit is lang niet de enige casus, zo weet ze. En te vrezen valt dat er nog vele volgen.

Een dossier, een casus, is een mens natuurlijk. Een vrouw van 62 jaar in dit geval. Mevrouw Greven heeft een broze gezondheid, kan daardoor niet werken en heeft alleen een nabestaandenpensioen als inkomen. Haar financiën zijn spaak gelopen nadat ze ruim een jaar geleden weduwe werd. Digitale onhandigheid met een te vroeg geblokkeerde en/of-rekening zette een kleine keten aan achterstanden in gang, gecombineerd met een vordering voor onverwacht hoog uitgevallen begrafenis kosten.

‘Voor het eerst in haar leven had ze te maken met schulden’, vertelt Natascha Steine van schuldhulpverlener Stadsring51 in Amersfoort. ‘Het overrompelde haar. Het was echt nodig dat ze hulp zocht. Maar mijn collega’s en ik zagen ook: mevrouw Greven is prima in staat om het straks gewoon zelf te doen. Als wij het even van haar overnemen totdat haar achterstanden weg zijn, heeft zij een poosje rust, heeft zij tijd om te rouwen, en kan ze daarna weer een frisse start maken.’

‘Eigenlijk zijn dit voor ons heel fijne zaken. Het is mooi als je iemand door een dip heen kunt helpen en dan met een gerust hart weer kunt loslaten. Zonder dat het uitdraait op een zwaar en langdurig schuldtraject.’

De prullenbak in

Het liep volstrekt anders. Nog voor de hulpverlening goed en wel op de rit was, met budget-

beheer en het opstarten van een aflossingsregeling, lag alles ineens op zijn gat en kon het schuldtraject onmogelijk van start gaan. Mevrouw Greven's nieuwe vaste lasten voor energie waren plotsklaps verdubbeld. Daar viel niet onderuit te komen: precies nu was haar vaste contract afgelopen en moest ze verplicht overstappen naar een contract met een variabel tarief dat dus twee keer zo hoog was. De begroting die Steine zorgvuldig had uitgepuzzeld, kon de prullenbak in. Het inkomen van mevrouw Greven was te bescheiden om de verdubbelde energiekosten te dragen. In het nieuwe plaatje was zelfs te weinig ruimte om de hele maand boodschappen te doen. Laat staan dat het nog mogelijk was om iets te reserveren voor onvoorziene uitgaven en af te lossen op de schulden.

‘De paniek sloeg toe bij haar. Ze wilde het zó graag oplossen, had al werkelijk alles gedaan om te bezuinigen, en dan stort opeens alles in. En met haar zwakke gezondheid kon ze al niet zo veel hebben. Ik vond het hartverscheurend.’

Een grotere groep

Mevrouw Greven zit met haar nabestaandenpensioen boven de bijstandsnorm. Daardoor ontvangt ze niet de maximale zorg- en huurtoeslag en heeft ze ook geen recht op kwijtschelding van lokale belastingen. Ook de, weliswaar eenmalige, energietoeslag heeft ze vanwege haar inkomen niet gekregen. ‘Zij

behoort precies tot de groep die ik nu steeds meer in problemen zie komen: mensen die net niet, of niet volledig, in aanmerking komen voor de voorzieningen. En dan te bedenken dat er nog heel veel mensen zijn voor wie het vaste energiecontract nog moet aflopen, die misschien net nog een buffertje hebben, maar het daarna waarschijnlijk ook niet meer gaan redden.’

‘Wij zijn in ons vak op het punt beland dat wij klanten gewoonweg niet kunnen helpen omdat hun begroting niet sluitend te krijgen is. Pas als er op een of andere manier aan de inkomstenkant iets bijkomt, kunnen wij weer iets doen.’ Steine prijst zich gelukkig dat zij werkt voor twee gemeenten die naar maatwerkoplossingen zoeken om hun inwoners alsnog te kunnen helpen. Zelf of haar collega's proberen via (lokale) fondsen extra bijdragen te vinden. Als ze op deze manier het budget voor een klant toch sluitend heeft weten te krijgen, kan Steine alsnog werken aan een schone lei.

Het probleem verschuiven

Naar zo'n maatwerkoplossing zoekt Steine ook voor mevrouw Greven. Daar is tijd voor nodig, veel regelwerk en afstemming met andere partijen. Voor de gemeente is het een kostbare aanpak. Het kan nog best even duren tot alles rond is.

Mevrouw Greven probeert ondertussen zo goed en zo kwaad als het gaat de maand door te komen. Soms belt ze radeloos op. Dan is er in korte tijd zoveel van haar rekening afgeschreven dat ze voor de komende weken geen geld meer heeft voor boodschappen. Vrienden van haar zoeken zelfs contact met Steine om te vragen of de schuldverlening écht geen extra geld voor haar kan regelen. ‘Nee dus,’ zegt Steine. ‘Helaas! Ik kan nog wel iets regelen via een noodfonds of met cadeau-bonnen. Dan kan ze toch weer naar de supermarkt. Maar meer dan pappen en nathouden totdat er een duurzame oplossing is, is dat niet. Uiteindelijk zijn wij ook geen geldgevend instantie. En ze is ook niet de enige klant met zulke problemen.’

‘Voor klanten die echt niet meer uitkomen kan

‘Wij zijn op het punt beland dat wij klanten gewoonweg niet kunnen helpen’

ik verder alleen nog iets proberen te regelen bij een kerk, of doorverwijzen naar de voedselbank. Maar daarmee los je het probleem natuurlijk niet op. Je verschuift het alleen maar.’ •

**mevrouw Greven heet in werkelijkheid anders*

Nadja Jungmann

Ongekende problematiek in een bijzonder tijdsgewricht

De prijsstijgingen hakken er flink in. Afgelopen juni voorspelde het CPB dat bij zeker 1,2 miljoen huishoudens het budget komend najaar niet meer sluit. Inmiddels is de inflatie alweer hoger dan waar het CPB mee rekende. Hoe zijn we hierin terechtgekomen? En wat moet er gebeuren?

Het zijn duizelingwekkende cijfers. Bij ongeveer 85 procent van de groep met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum passen de uitgaven niet meer in het budget. De energietoeslag geeft deze huishoudens nog een beetje lucht. Maar als de hoge prijzen langer aanhouden, verliezen ook zij hun perspectief. Het kabinet probeert de effecten van de inflatie te dempen door op Prinsjesdag een pakket van 15 miljard aan koopkrachtondersteuning aan te kondigen. Daarnaast kunnen financiële hulpverleners vaak wel iets van aanvullende ondersteuning geven uit een fonds of andere voorziening. Maar als de vaste lasten structureel te hoog zijn voor het inkomen, staan ook zij op enig moment met lege handen.

Perfect storm

De enorme prijsstijgingen zijn toe te schrijven aan een bijzondere optelsom van factoren, waaronder een pandemie, de klimaatverandering, grote personeelstekorten en een oorlog. Toen de samenleving na de laatste corona-

lockdown weer opening, was er direct een enorme vraag naar goederen en diensten. De vraag was zo groot dat veel fabrieken, winkels en andere leveranciers er onmogelijk aan konden voldoen. Ze hadden niet voldoende grondstoffen en producten en vaak ook niet genoeg personeel. Schaarste drijft de prijs op. Zo kostte transport per zeecontainer afgelopen februari zeven keer zoveel als vóór corona en steeg de prijs van staal vorig jaar al met 50 procent. Daarbij leidden mislukte oogsten ook tot prijsstijgingen. Koffie werd vorig jaar bijvoorbeeld al tweemaal zo duur als gevolg van aanhoudende droogte in Zuid-Amerika. De Russische inval in Oekraïne heeft de inflatie een extra impuls gegeven. De prijzen van gas en elektriciteit zijn meervoudig over de kop gegaan. Als gevolg van de hoge energieprijzen sluiten steeds meer fabrieken hun deuren. Het eind van de hoge inflatie lijkt nog niet in zicht. Alle ontwikkelingen opgeteld lijken we te zijn beland in een *perfect storm*.

Het kabinet probeert de effecten te dempen

Bij de toelichting op het aangekondigde steunpakket liet premier Rutte weten dat huishoudens zich moeten realiseren dat de stijgende (energie) prijzen de komende winter een enorm effect gaan hebben: 'Op de oude voet doorgaan zal voor heel veel mensen niet mogelijk zijn.' De grote vraag voor 2023 luidt hoe de 'nieuwe voet' er wel uit gaat zien. Wordt de aange-

'Alle ontwikkelingen bij elkaar opgeteld lijken we te zijn beland in een perfect storm'

kondigde compensatie genoeg om een golf van schuldenproblematiek te voorkomen? Voor geruststelling pleit het gegeven dat het kabinet een hele set aan maatregelen doorvoert en daar een groot bedrag voor uittrekt. Door onder meer de huurtoeslag en het wettelijk minimumloon fors te verhogen en de energiebelasting te verlagen stuurt het kabinet flink bij in de huishoudboekjes van onder meer de kwetsbare huishoudens. Dat gaat absoluut verlichting brengen. Tegelijkertijd waarschuwen economen ook dat maatregelen om inflatie te temmen vaak volatiel zijn. Hiermee bedoelen ze dat ontwikkelingen vaak snel gaan en dat ook plannen die goed doordacht zijn door (extreem) snelle veranderingen in de omstandigheden toch heel anders kunnen uitpakken dan gehoopt.

Er is nog veel onzeker

Wie de aangekondigde maatregelen doordenkt, realiseert zich dat veel huishoudens nog altijd bijzonder kwetsbaar zijn. Zo hebben de laagste inkomens een energietoeslag gekregen van 1.300 euro. Dit is een groot bedrag. Maar als een huishouden door een hoge energierekening in deze periode al maandelijks 130 euro tekortkomt (en dat is geen uitzondering) dan begint 2023 al met een schuld van 520 euro. Het ligt niet voor de hand dat de koopkrachtoverruiming per januari zo groot is dat mensen daar direct de nieuw opgelopen achterstand mee kunnen voldoen.

Daarbij is het ook nog niet duidelijk of de verhoging van het wettelijk minimumloon daadwerkelijk de beoogde opwaartse druk op het loongebouw gaat uitoefenen. Gaan werkgevers mensen die nu bijvoorbeeld 120 of 130 procent van het minimumloon verdienen

in januari ook echt 10 procent meer salaris geven? Of verhogen zij het salaris van deze groep met een aanmerkelijk lager percentage waardoor de koopkracht van veel huishoudens met een laag of middeninkomen niet voldoende stijgt om het gat in het budget te dichten? De werkgeversorganisaties VNO-NCW en MKB-Nederland hebben al laten weten dat de extra lasten die het Rijk bij werkgevers gaat neerleggen de ruimte beperkt om de salarissen substantieel te verhogen.

Vinger aan de pols is cruciaal

Het steunpakket gaat verlichting brengen. De opdracht voor de komende tijd is om te volgen hoe de generieke maatregelen uitpakken en er zo snel mogelijk voor te zorgen dat waar mensen toch financieel helemaal vastlopen, zij in beeld komen en niet door het ijs zakken. Want dat er mensen ondanks alle maatregelen gaan vastlopen is wel een gegeven. •

Ongekende problematiek

Bij energieleverancier Vattenfall betaalde in augustus één op de tien klanten tot 200 euro per maand te weinig in relatie tot het geschatte verbruik. Bij Eneco heeft een vergelijkbaar deel van de klanten een achterstand van drie maandtermijnen. Deze klanten negeren herhaalde oproepen om de maandbedragen te verhogen. Soms omdat ze de verhoging eenvoudigweg niet kunnen betalen, soms omdat ze er geen rekening mee houden dat een maandtermijn een gemiddelde is van het lage zomer- en hogere herfst- en winterverbruik. Beide groepen kunnen rekenen op een flinke naheffing. De kans is groot dat er daarna schulden ontstaan, omdat de naheffing niet betaald kan worden.

‘Ze hoeven niet alles te weten’

Ze dacht dat ze gek werd. De jaarafrekening van het energiebedrijf was bijna 2.000 euro, het nieuwe maandbedrag 439 euro. Geertje Loef (79, niet haar echte naam), kreeg gelukkig al formulierenhulp via de gemeente. Zo vond ze de weg naar een budgetcoach. Die berekende dat Geertje nu, zonder ook maar iets gek te doen, maandelijks ruim 300 euro tekortkomt op haar AOW en het kleine pensioentje van haar overleden man. Een begroting die regelrecht afkoerst op hoge schulden.

Ze had het al langer krap. Een zoon betaalde weleens een rekening voor haar, haar dochter kookt regelmatig iets extra's. Haar relatief hoge energieverbruik zit haar al jarenlang dwars, maar met nog meer lampen uit zou ze in het donker zitten. Ze wijt het hoge verbruik aan het verouderde verwarmingssysteem van haar huurwoning. Een oplossing ligt buiten haar macht.

Vrolijke oma

De kinderen weten wel dat ze bij een budgetcoach loopt, maar niet hoe zwaar ze het werkelijk heeft. Dat houdt ze voor zichzelf. Ze hecht aan haar rol van de vrolijke oma, de moeder die immer positief is. Tegen haar vriendinnen, die ze al tig jaar kent, zegt ze als zij een uitstapje voorstellen dat geld kost: 'Mijn heup, het gaat niet. Ik loop zo moeilijk'. Ze hoeven niet alles van haar te weten.

Ondertussen is het best eenzaam. 's Nachts, als ze wakker ligt van de zorgen – kan ze hier nog blijven wonen? Waar zou ze dan heen moeten? –, komen ook de verdrietige dingen uit haar jeugd weer naar boven. En ze mist haar man nog altijd verschrikkelijk. 'Soms vind ik het leven echt niet meer leuk.'

Geen energietoeslag

Het inkomen van Geertje zit nipt boven de norm voor de energietoeslag. Haar budgetcoach slaagde erin om tijdelijk bijzondere bijstand te regelen als tegemoetkoming in de energiekosten. Voorwaarde is wel, zoals de brief van de gemeente zegt, dat 'u dient te bezuinigen op niet-noodzakelijke uitgaven.'

Volgens de regels moet Geertje nu haar donateurschap van KWF Kankerbestrijding opgeven. Dat vertikt ze. Er gaat elke maand 5 euro naartoe, 'en dat hou ik zo. Wat ze ook zeggen. Mijn man is eraan overleden, dit doe ik voor hem. Dan eet ik liever iets minder.' •

Nadja Jungmann in gesprek met

schuldenexpert Karen Stoffels-Montfoort

'In 25 jaar heb ik dit nooit meegemaakt'

Karen Stoffels-Montfoort werkt bij de NVVK en is daarnaast zelfstandig adviseur en docent. Nadja Jungmann is lector schulden en incasso aan Hogeschool Utrecht en bijzonder hoogleraar bijzondere aspecten van het privaatrecht aan de UvA. Beiden zijn al ongeveer 25 jaar werkzaam op het terrein van de schuldhulpverlening. Ze maken zich grote zorgen.

Nadja: Nou zijn we beiden al zo lang betrokken bij de aanpak van schulden. Ik maak me deze periode echt enorme zorgen. Hoe kijk jij naar de prijsstijgingen en de gevolgen daarvan voor mensen die worstelen met schuldenproblematiek?

Karen: Ja, ook ik zie een ongekende situatie. In 25 jaar heb ik dit nog nooit meegemaakt. De zorgen stijgen mensen boven het hoofd. Niet alleen schuldhulpverleners en bewindvoerders, maar ook huisartsen hebben alarm geslagen over de ellende die ze in hun spreekkamer zien en horen.

Nadja: Voor een deel van de mensen die zich nu nieuw bij de schuldhulpverlening melden geldt dat het budget niet meer sluit door de gestegen kosten van onder meer energie, boodschappen en brandstof. Wat is hun perspectief?

Karen: Ik hoop allereerst dat mensen zich zullen blijven melden en niet denken dat er niets meer mogelijk is. Schuldhulpverleners kunnen heel veel en doen dat ook.

'Ook huisartsen hebben alarm geslagen over de ellende die ze in hun spreekkamer zien'

Ze zoeken in alle situaties naar wat er wel kan. Ze kennen soms wegen die mensen misschien zelf niet kennen. Denk aan lokale fondsen, voedselbanken, Stichting Leergeld of extra bijzondere bijstand. Maar ondanks grote toewijding en inzet zullen er situaties zijn waarin zij geen schuldregeling kunnen opstarten. Een sluitend budget is nu eenmaal een voorwaarde voor een schuldregeling.

Nadja: Dat is wel echt heel erg. Want als we mensen geen perspectief meer kunnen bieden, dan zakt de bodem toch ook wel een beetje onder hun voeten vandaan.

Karen: Gemeenten horen er in mijn optiek uiteindelijk voor te zorgen dat mensen van goede wil, die er zelf alles aan doen, maar die het water echt aan de lippen staat, niet kopje onder gaan. Zo biedt de gemeente Leiden bijvoorbeeld de energietoeslag aan inwoners met een inkomen tot 120 procent bijstandsniveau én aan de inwoners die in een minnelijke of wettelijke schuldregeling door een afgeroomd inkomen feitelijk ook op het minimum zitten. Als gemeenten dit soort ondersteuning bieden, blijven schuldregelingen voor iedereen toegankelijk.

Nadja: Er is nog een tweede groep waar ik me zorgen over maak. Dat zijn de huishoudens waarbij er een schuldregeling loopt en die voordat de inflatie op hol sloeg al een minimale afloscapaciteit hadden. Wat gebeurt er als zij door de prijsstijgingen maandelijks in de min terecht komen en daardoor onvermijdelijk nieuwe schulden gaan opbouwen?

Karen: Dat zijn inderdaad ingewikkelde situaties. Mensen hebben dan tijdenlang geleefd van een minimaal bedrag en nu is het de vraag of ze een schone lei gaan krijgen. We hebben hier de opdracht om met schuldeisers om tafel te gaan en toe te lichten dat er echt geen mogelijkheden voor aflossing zijn. Net als in de Wsnp kan dat dan ook betekenen dat iemand zonder af te lossen toch een schone lei krijgt.

En waar nodig hoop ik dat gemeenten ook hier vanuit bijvoorbeeld de bijzondere bijstand bijspringen, anders zie ik het somber in.

Nadja: Het doet er de komende tijd voor mensen dus in hoge mate toe hoe 'hun' gemeente zich opstelt. Dat is wel kwetsbaar.

Karen: Ja zeker, en dat in een land waarin velen het zo goed hadden en hulp bij schulden vrijwel altijd mogelijk was voor wie het minder had. Gelukkig doet de NVVK er alles aan om de problematiek die wij bespreken op allerlei plekken onder de aandacht te brengen. Ze moedigt gemeenten aan om te voorkomen dat mensen door het ijs zakken. Laten we hopen dat gemeenten deze rol kunnen vervullen. •

Hieronder zie je wat hogere energieprijzen en dure boodschappen doen met het huishoudboekje van een stel met 2 kinderen. Ze komen maandelijks 63 euro tekort. Het NIBUD rekende dit ook uit voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering in een slecht geïsoleerde huurflat. Die komt maar liefst 154 euro per maand te kort.

'Het zwaard van Damocles hangt hun boven het hoofd'

Hoe een bewindvoerder op overmacht stuit

Beschermingsbewindvoerder Charles van Druten moet, als het zo doorgaat, onmogelijke keuzes gaan maken voor zijn klanten. En ook voor zichzelf als professional. Zijn taak zijn klanten te ontzorgen, wordt een zorg op zich.

'Ik ga proberen jouw leven makkelijker te maken.' Voor Charles van Druten is dit een vaste zin bij zijn kennis-making met een nieuwe klant. Voor hem is het meer dan een intentie. Eigenlijk is het een belofte, eentje die de reden uitdrukt waarom hij ruim zeven jaar geleden koos voor dit vak en in Zuid-Limburg zijn eigen kantoor startte voor beschermingsbewind en inkomensbeheer. Tegenwoordig wordt het voor Van Druten steeds moeilijker zijn belofte waar te maken. Factoren 'van buiten' – de algehele inflatie en de prijsstijgingen van energie in het bijzonder – zijn daar de oorzaak van. Van Druten maakt zich grote zorgen. In de eerste plaats om zijn klanten, maar ook om de ruimte voor het goed uitoefenen van zijn beroep.

Zorgen voor rust

Zo'n negentig procent van Van Drutens huidige klanten komt rond van een minimuminkomen uit de bijstand of een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Ze hebben geen perspectief op werk en kunnen op die manier hun inkomen dus niet verbeteren; het veelkleurige label van de multi-problematiek is in allerlei schakeringen van toepassing. Naar Van Drutens inschatting hebben velen een licht verstandelijke beperking.

Hij heeft bewust voor deze doelgroep gekozen. 'Bij alle moeilijkheden die deze mensen al op hun bord hebben, wil ik er in ieder geval voor zorgen dat zij rust hebben op het financiële vlak. Hun enige zorg en verantwoordelijkheid is dat ze uitkomen met het leefgeld dat ze wekelijks krijgen.'

Steeds nijpender

Dat uitkomen met het leefgeld is voor veel klanten nog best een opgave – niet vreemd als je bedenkt hoe sober de bedragen zijn: een alleenstaande met schulden bijvoor-

beeld, de grootste categorie in Van Drutens klantenbestand, zit op 50 tot 60 euro leefgeld per week. 'Als klanten een keer iets extra's nodig hebben kan ik kijken of er ruimte is in het potje dat ik opzij zet voor onvoorziene uitgaven, maar daar zit ook een limiet aan. Ik moet die reservering ook al steeds vaker aanspreken om andere onverwacht hoog uitgevallen rekeningen rond te puzzelen. Nu de dagelijkse dingen duurder worden vragen mijn klanten logischerwijs ook vaker om iets extra's, en ik moet juist steeds vaker nee zeggen omdat het er niet meer af kan. Het wordt steeds nijpender.'

Van Druten merkt hoe dit de relatie met zijn klanten onder druk zet. 'Sommigen zijn niet in staat om te snappen waarom iets wat eerder wel kon nu niet meer kan. Hoe vaak en hoe geduldig ik het ook probeer uit te leggen. Daar word ik zelf op een gegeven moment ook kortaf van, ook al wil ik dat niet.'

Mensen raken boos en gefrustreerd, ziet hij. 'En dat begrijp ik. Iedereen wil kunnen meedoen aan het normale leven, doen wat hun omgeving doet. Voor veel van mijn klanten kan er al zo vaak zo veel niet.'

Kapseizen

Van Drutens persoonlijke missie – mensen ontzorgen en financiële rust bieden – komt nog steviger onder druk door de enorm stijgende energiekosten. Een aantal van zijn klanten krijgt nu al te maken met energierekeningen die hun budget ver te boven gaan. De stabiele situatie die Van Druten voor hen had weten te bereiken dreigt daardoor volledig te kapseizen.

Neem bijvoorbeeld een alleenstaande man met een met bijstand aangevulde WIA-uitkering die sinds een jaar in de wettelijke schuldsanering zit. 'Eerst kreeg hij een eind-

afrekening van 285 euro. Dat is veel geld voor hem, maar gelukkig kon ik het opvangen met de energietoeslag. Vervolgens bleek dat zijn termijnbedrag, dat alle jaren dat ik hem al onder bewind heb steeds stabiel was op 120 euro, naar 348 euro ging. Dat kan ik nog een paar maanden compenseren van de energietoeslag, maar als die op is zit hij met een negatief budget van 230 euro in de WSNP.' 'Dat kan dus niet! In de WSNP mag je geen nieuwe

schulden maken. Als dit zo doorgaat krijgt hij geen schone lei en heeft hij er een gigantisch probleem bij.'

Pure overmacht

'Dit is een situatie van pure overmacht', vervolgt van Druten. 'Mijn klant kan hier niets aan doen, en ik ook niet. Op een of andere manier zullen er nieuwe maatregelen uit Den Haag moeten komen. Anders worden er een heleboel mensen in de ellende gestort. Er is een grote groep mensen die nu nog oké zitten met hun contract, maar ook hún energielasten zullen op zeker moment gaan stijgen.' Overigens, stel dat zijn klant door bijvoorbeeld een of andere coulanceregeling over twee jaar tóch met een schone lei de WSNP verlaat, dan dreigen er direct nieuwe problemen.

'Mijn klanten vragen om iets extra's, maar ik moet juist steeds vaker nee zeggen'

Van Druten: 'Reken maar uit: hij lost nu 30 euro per maand af op zijn schulden. Na die schone lei zou hij dus drie tientjes per maand overhouden ten opzichte van nu. Bij gelijkblijvende energielasten is zijn negatieve budget dan nog steeds 200 euro. Voor mensen in zijn situatie blijft het zwaard van Damocles boven hun hangen.'

De klant in kwestie is onwetend van deze scenario's. 'Hij weet wel van het nieuwe termijnbedrag, maar hij vertrouwt erop dat ik doe wat voor hem het beste is.'

Wát dat beste is, is trouwens nog niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Van Druten heeft ervoor gekozen het termijnbedrag van deze klant voorlopig weer te verlagen zodat hij ruimte creëert om leefgeld vrij te spelen. De achterstand die nu ontstaat is niet direct een nieuwe schuld; die ontstaat pas bij de eindafrekening van volgend jaar. 'Natuurlijk voelt dat niet goed, ik hou m'n hart erom vast, maar de andere optie voelt nog slechter. Mijn klant moet toch kunnen leven, kunnen eten?'

Bestaanszekerheid

'Bij een negatief budget sta je als bewindvoerder met je rug tegen de muur. Het is een objectieve situatie die zeker niet mijn schuld is, maar mij als professional wel onzeker maakt. Ik heb ook de plicht om ervoor te zorgen dat de rekeningen van mijn klanten worden betaald. Daar ben ik net zo goed op aan te spreken. Ik wil dat ook, natuurlijk, en op dat punt wil ik mijn werk ook doen zoals het hoort.'

Er zijn situaties waarin Van Druten misschien, nu en dan, toch nog wat van het leefgeld kan afknabbelen, maar hij is hier uiterst terughoudend mee. 'Dan morrel je echt aan iemands bestaanszekerheid. Om nog te zwijgen van iemands kwaliteit van leven.'

Van Druten ziet het ervan komen dat hij of een collega het dilemma binnenkort moet voorleggen bij de rechter-commissaris die toeziet op het verloop van de onderbewindstelling. 'Dan zou ik zeggen: "Zegt u maar wat ik moet doen. Ik ben te goeder trouw, maar rekenkundig zie ik nog maar één optie. Ik weet dat het niet goed is voor de maatschappij als bedrijven hun rekening niet betaald krijgen. Maar het is ook niet goed voor de maatschappij als mijn klant niet kan eten."'

In contact komen, in contact blijven

Handelingsopties van een energieleverancier

Ook bij energieleverancier Greenchoice

komen steeds meer klanten in problemen

door de enorm gestegen energietarieven.

Met de klant in gesprek blijven is voor

Greenchoice belangrijker dan ooit.

'Als klanten een betalingsregeling voorstellen of hun voorschotbedrag willen verlagen, kun je daar als medewerker gemakkelijk in meegaan,' vertelt creditmanager Wouter Joosten. 'Met een paar klikken is het doorgevoerd in het systeem. Maar het gevaar is dat je het probleem alleen maar vooruitschuift.'

Betalingsafspraken maken

'Daarom proberen we altijd met de klant in gesprek te gaan, ook als dat veel moeite kost. Als we contact hebben, nemen we eerst de eventuele mogelijkheden voor energiebesparing door. Vervolgens kijken we of een bepaalde betalingsafpraak gezien het budget van de klant realistisch is. Soms is het niet mogelijk om een betalingsafpraak te maken en zijn er andere stappen nodig. We doen dan ons best om klanten te laten inzien dat ze andere financiële maatregelen moeten nemen. Onze medewerkers verwijzen ook steeds vaker door naar Geldfit.nl, de website voor financiële hulp.'

Afsluitingen voorkomen

Joosten voorziet dat de problemen rond het betalen van de energierekening tot zeker eind 2023 alleen maar zullen toenemen. 'Mijn angst is een beetje dat we in de branche allemaal op de rem gaan trappen, dat iedereen zo snel mogelijk af wil van klanten die in problemen komen en

niemand meer nieuwe wil aannemen.'

'In mijn ogen moet je als bedrijf accepteren dat je hier niet zonder financiële gevolgen uit zult komen en dat het essentieel is om in je klanten te blijven investeren. Blijf contact houden met je klant, blijf naar oplossingen zoeken. Het voorkomen van afsluitingen is belangrijker dan ooit.'

Terughoudend met incasso

Er moet Joosten nog iets anders van het hart: 'Wij brengen zelf geen incassokosten in rekening. We zouden graag zien dat dit de norm wordt in de sector. Extra kosten verhogen de stress bij je klanten, je stapelt alleen maar problemen op problemen.'

In deze branche wordt nogal verschillend omgegaan met incassobeleid. Zeker in deze tijden zou ik willen pleiten voor een terughoudender incassopraktijk: schakel niet te vlug een incassobureau in, en vraag je af of je echt 15 procent incassokosten wilt rekenen. Zeker als de energieprijzen verdrievoudigen.' •

Met lege handen voor de deur staan

Andere tijden voor vroegsignaleerders

Bij iemand aanbellen, een lastig gesprek aangaan en dan met een oplossing komen. Het vak vroegsignalering is Thushari Koppejan op het lijf geschreven.

Het doet pijn dat ze steeds minder voor haar klanten kan betekenen.

Ze zei het laatst nog tegen haar wethouder: 'Ik kom tegenwoordig ook in jouw wijk.' Thushari Koppejan ziet de samenstelling van haar klantengroep snel veranderen. Voorheen had ze eigenlijk alleen met 'echte minima' te maken, nu treft ze steeds vaker mensen met inkomens daarboven, soms zelfs ruim boven het minimumloon.

Onaangekondigd huisbezoek

Als consulent vroegsignalering bij De Bevelanden, de gemeenschappelijke regeling

voor vijf Zeeuwse gemeenten, ontvangt Koppejan meldingen van zorgverzekeraars, woningcorporaties, energieleveranciers en het waterleidingbedrijf over inwoners bij wie de betalingsachterstanden zijn opgelopen. Ze zoekt contact met deze inwoners, per brief, telefonisch, maar bij voorkeur met een onaangekondigd huisbezoek omdat ze daarmee doorgaans het meest bereikt.

Ze probeert in gesprek te gaan over de ontstane problemen, zoekt naar oplossingen

die mensen helpen beter uit te komen met hun inkomen of er op z'n minst aan bijdragen dat ze niet dieper in de schulden raken.

Het is mooi werk, vindt Koppejan. Belangrijk ook. De mensen die ze helpt, hebben vaak ook al problemen op andere vlakken. Dat Koppejan juist dan hun zorgen kan verlichten, geeft extra waarde aan haar vak. 'Dat je naar iemands voordeur loopt en weet: ik kom iets brengen, ik heb iets waarmee ik verschil kan maken. Dat geeft echt vreugde aan wat ik doe.'

Niets te verzilveren

Of misschien moet ze zeggen: gaf. Tegenwoordig belt Koppejan aan met een ander gevoel. Ze houdt er al rekening mee dat ze niets te bieden heeft aan de persoon die opendoet, omdat ze haar vaste arsenaal aan hulpmiddelen niet kan inzetten. 'Tot voor kort viel er altijd wel iets te verzilveren voor iemand. Dan konden mensen nog inkomensverruimende regelingen aanvragen. Landelijke toeslagen, gemeentelijke tegemoetkomingen, noem maar op. Er was altijd wel iets waar mensen nog recht op hadden. Veel van de mensen die nu in financiële problemen komen, blijken die voorzieningen al te ontvangen. Of ze komen er niet voor in aanmerking omdat hun inkomen te hoog is.' En waar Koppejan voorheen nog wel eens iets kon fiksen met een overstap naar een goedkoper energiecontract, zijn ook op dit punt de mogelijkheden uitgeput.

Mensen schamen zich

Daar staat ze dan, in zo'n geval. Met lege handen. 'Dan moet ik zeggen dat ik geen opties meer voor ze kan bedenken. Terwijl ik juist heb aangebeld met de mededeling dat ze een probleem hebben. Dat kan echt zeer doen op zo'n moment.'

Aanbellen op een nieuw adres is iedere keer weer spannend. Ze weet tenslotte niet wie ze treft, hoe iemands pet staat, wat er kan spelen achter de voordeur. Koppejan ontdekte dat kennismaken met mensen met een wat hoger inkomen een eigen soort stroefheid heeft: 'Deze mensen worden voor het eerst van hun leven aangesproken op betalingsachterstanden. Vaak reageren ze afwerend.

'Mensen worden voor het eerst van hun leven aangesproken op betalingsachterstanden'

Ze zijn zich er nog niet van bewust dat ze achterstanden hebben, of hoe ernstig die zijn. Maar als je doorpraat en er samen naar kijkt, dan zie je het besef doorbreken op hun gezicht. Mensen schamen zich vaak verschrikkelijk.'

Als ze wat financiële hulpmiddelen betreft inderdaad met lege handen blijkt te staan, is samen kijken naar besparingsmogelijkheden het enige wat Koppejan nog rest. 'Daarmee raak ik ze in hun persoonlijke leven. Dit gaat over veel meer dan geld, ook over zelfbeeld en sociale contacten. Mijn adviezen worden me lang niet altijd in dank afgenomen, maar ik probeer toch aan te reiken wat ze zelf nog kunnen doen. Zelfs al zet het in het grote plaatje niet eens zo veel zoden aan de dijk, elke besparing is er een.'

Geen tijd meer

Hoewel de onaangekondigde huisbezoeken – ondanks alles – het meeste resultaat opleveren, moet Koppejan zich steeds vaker beperken tot een telefoontje of een brief. Het aantal vroegsignalen neemt de laatste tijd zo hard toe dat het haar dwingt tot andere keuzes. 'Dan heb ik meerdere dossiers voor me, allemaal met grote betalingsachterstanden, en dan moet ik besluiten: voor wie doe ik een stapje harder en voor wie niet? Zo wil je niet denken, maar ik moet wel. Ik heb gewoon geen tijd meer voor iedereen. Dus dan probeer ik bijvoorbeeld te weten te komen of er kinderen bij betrokken zijn of niet. Misschien een begrijpelijk onderscheid, maar ook verschrikkelijk om te maken. De mensen die je niet kiest, hebben net zo goed problemen. En mogelijk lopen die nu nog meer uit de hand.' •

persoonlijk verhaal

‘Hoe hou ik dit vol?’

Het was een keihard en ongewild besluit deze zomer. Haar vlakbij aan het hbo studerende dochter moest het huis uit, een kamer zoeken. Door het bijbaantje van Michelle, net twintig, dreigde moeder Josephina Obispo (47) te worden gekort op haar huurtoeslag. Die financiële aderlating kon ze zich eenvoudigweg niet permitteren. Haar dochter thuis laten meebetalen knalde in tegen al haar principes als moeder. Het meisje dwingen op eigen benen te staan deed dat ook, maar het was de enige financieel-zekere oplossing.

Josephina werkte als verzorgende IG in een verpleeghuis tot ze op haar 41e, door zware gezondheidsproblemen, uit roulatie raakte. Inmiddels leeft ze al een aantal jaren van een bijstandsuitkering. Afgelopen oktober kwam ze met een schone lei uit de wettelijke schuldsanering (Wsnp), vanaf januari dook ze alweer fors in het rood toen haar energiekosten tot 332 euro per maand stegen en ze ook haar eindafrekening niet kon betalen. De eenmalige energietoeslag was ontzettend welkom maar ging al direct helemaal op aan de openstaande energierekeningen.

83 euro leefgeld per maand

Met alle vaste lasten en lopende betalingsafspraken houdt ze momenteel 83 euro over om van te leven. Per maand. Daarvan legt ze ook nog geld opzij voor de contante bijbetaling voor de medicijnen die de apotheek haar verstrekt. Ze loopt sinds kort bij de voedselbank, weet ook een markt waar je soms aan het eind van de dag nog goede, goedkope groente kunt krijgen. Daarvoor moet ze wel een eind met de tram en dus een boete riskeren vanwege zwartrijden. Josephina zucht. ‘Hoe hou ik dit vol?’

Vriendinnen komen haar eten brengen, delen hun supermarktkoopjes met haar (‘Bij 2+1-gratis is die ene voor mij.’). Ze spaarden voor haar een nieuw matras bij elkaar voor

het bed dat gemaakt is van planken die Josephina op straat vond. Ze had het echt nodig, die nieuwe matras. Ze zit van middel tot kruin op slot van de spanning.

Voor mezelf zorgen

Het is hartverwarmend, al dat geven, maar dat het nooit wederkerig is maakt haar stiekem verdrietig. Bovendien: ‘Ik wil gewoon voor mezelf kunnen zorgen.’ En het liefst ook nog steeds voor haar dochter. •

Onoplosbare schulden leveren nieuwe problemen op

In augustus kopte het Algemeen Dagblad dat de inflatie gevolgen heeft tot in de spreekkamer van de huisarts. Patiënten melden zich met allerlei gezondheidsklachten die zijn terug te voeren op hun geldzorgen.

Onderzoek wijst uit dat wie dag in dag uit tobt over geld en geen perspectief heeft op een oplossing ook gemakkelijk in andere problemen verstrikt raakt. Schuldenproblematiek is dus niet alleen een vraagstuk voor financiële hulpverleners. Als structurele en gerichte maatregelen uitblijven zal dat leiden tot hoge maatschappelijke kosten. Denk aan extra uitgaven aan gezondheidszorg, jeugdzorg, sociale zekerheid en justitie.

Kortom, de maatschappelijke prijs van een toename van de schuldenproblematiek is enorm hoog.

Gedrag
Een kort lontje, van alles vergeten en geringe flexibiliteit. Maar ook een lager IQ. Wie leeft in chronische geldstress krijgt meer moeite om doelen te stellen en die te realiseren. Het gevolg is dat mensen ook minder goed in staat zijn de geldproblemen op te lossen. Geldzorgen werken ook door op het gedrag dat mensen vertonen naar hun (directe) omgeving.

Fysieke gezondheid
Geldzorgen en de stress ervan maken ziek. Mensen met schulden hebben vaker hoge- en lage rugpijn, een hoge bloeddruk en hoofd-, maag- en buikpijn. Ook zijn er relaties tussen schulden, obesitas en hart- en vaatziekten.

Gezondheid

Leefstijl
Met weinig geld valt het niet mee om gezond te leven. Wie rondkomt van weinig geld beweegt gemiddeld minder en eet doorgaans ongezonder. Tegelijkertijd hebben mensen met schulden de neiging om juist meer te gaan roken en drinken.

Psychisch welbevinden
Wie langere tijd worstelt met geldproblemen heeft 3 keer zo vaak een psychische aandoening. Denk daarbij aan depressies, angststoornissen en middelenverslavingen. Gevoelens van totale uitzichtloosheid kunnen mensen zelfs tot zelfmoord drijven.

Financieel misbruik
Financieel misbruik is de meest voorkomende vorm van ouderen-mishandeling. Het varieert van een buurvrouw die wat meer pint als ze boodschappen voor je doet, tot ouderen die worden uitgelokt om (grote) sommen geld over te maken of hun testament te veranderen.

Criminaliteit
Wie geen uitweg meer ziet, wordt vatbaarder voor crimineel gedrag. Bij een derde van de delicten waarvan de aanleidingen bekend zijn spelen geldzorgen een rol. Daarbij vergroten schulden ook de kans op terugval in delictgedrag.

Huiselijk geweld
Frustratie en wanhoop kunnen huiselijk geweld voeden. Geweld kan fysiek van aard zijn maar ook materieel. Denk bijvoorbeeld aan een partner die bewust schulden maakt op naam van de ander.

Eenzaamheid
Schuldenproblematiek maakt eenzaam. Een tekort aan geld levert praktische barrières op zoals geen geld voor een buskaartje of een cadeautje. Daarbij bedenken mensen uit schaamte vaak smoezen waardoor ze het risico lopen zich te vervreemden van dierbaren.

Opvoeding
Kinderen die opgroeien in schulden zijn op school vaker ongelukkig en worden daar ook vaker gepest. Ze weten lang niet altijd precies wat er thuis speelt, maar maken zich wel grote zorgen. Dit trekt een wissel op hun leerprestaties waardoor ze vertraging in hun ontwikkeling kunnen oplopen.

Relaties
Geldzorgen belemmeren het opbouwen van nieuwe relaties. Ook het onderhouden ervan komt vaak onder druk te staan. Mensen gaan minder goed communiceren, vaker ruzie maken en het wantrouwen neemt toe.

Uitwassen

Samenleven

Arbeid

Arbeidsparticipatie
Op de werkvloer lijdt de productie onder geldproblemen. Mensen melden zich vaker ziek en hun productiviteit neemt af. Ook de betrokkenheid met de werkgever neemt vaak af door al het piekeren. Schuldenproblematiek kan op de werkvloer bijdragen aan een groter risico op fraude en diefstal.

Tijdelijke oplossingen voor blijvende problemen

Als je doet wat je kunt en dat niet meer genoeg is

Chantal Wezendonk is blij dat de gemeenten waarvoor ze werkt extra voorzieningen hebben om mensen met financiële problemen te helpen. Tegelijk ziet ze steeds vaker situaties waar deze hulp ontoereikend is.

Als coach Participatie en Inkomen voor de gemeenten Amersfoort en Leusden is Chantal Wezendonk er voor alle inwoners die problemen hebben op financieel gebied. Per situatie bekijkt ze of ze bepaalde minima-regelingen kan inzetten. Als die regelingen niet van toepassing zijn, of in de situatie ontoereikend, kan ze nog een beroep doen op de eigen, speciale vangnetmiddelen van Amersfoort en Leusden.

‘Voorheen konden we hier prima mee uit de voeten’, vertelt Wezendonk. ‘Met ons financieel vangnet werkte ik bijvoorbeeld een huurachterstand weg of voorkwam ik een energieafsluiting. Door een situatie te stabiliseren of een budget weer sluitend te maken, kon er vervolgens aan langetermijnoplossingen worden gewerkt, zo nodig met de inzet van begeleiding of schuldhulpverlening.’

Zo’n langetermijnoplossing zit er vooralsnog niet in voor de inwoners die zich nu – in steeds grotere getale – melden omdat ze hun verhoogde energietermijnen niet kunnen betalen. Wezendonk: ‘Als de nieuwe maandbedragen het budget overstijgen, heb je meteen een structureel probleem. Dat los je niet op met een energietoeslag helaas, en

ook niet met ons eigen financiële vangnet. Dat geeft alleen maar tijdelijk wat lucht.’ ‘Ook al is het tijdelijk, we zetten ons financiële vangnet hier wel degelijk voor in. Er komt de laatste tijd zo veel op mensen af. Alles wordt duurder, niet alleen de energie. We kunnen in ieder geval helpen om de eerste nood weg te nemen, om mensen weer even wat ruimte te geven.’

‘Tegelijk kan het mensen nu al stress geven als ze weten dat het potje over een paar maanden op is. Want: hoe moet het dan? Ik begrijp die zorg maar al te goed, maar kan haar niet wegnemen.’ Wetende hoe zeer financiële stress op allerlei vlakken kan doorwerken, valt het Wezendonk zwaar dat ze geen zekerheid kan bieden. ‘Ik hoop in ieder geval dat mensen voelen dat wij met hen willen meedenken, dat we naast hen proberen te staan. En dat ze later toch weer contact zoeken als dat nodig is.’ •

‘Ik begin hem behoorlijk te knijpen’

Vorig jaar al had de tandarts het gat in zijn kies zullen vullen. Dick Veenstra (52) had er alleen geen geld voor. Begin dit jaar moesten plots twee afgebroken vullingen voorrang krijgen. Het gat in z'n kies maakt dus nog een jaarwisseling mee. Mocht zijn kiespijn voor die tijd echt ondraaglijk worden, dan kan hij het noodpotje aanspreken dat zijn schuldhulpverlener stukje bij beetje aan het aanleggen is voor hem, zijn vrouw en hun meervoudig gehandicapte dochter.

‘Maar ik ga niet zelfzuchtig zitten zijn. Straks gaat de koelkast stuk, of iets anders. Er zijn belangrijkere dingen dan Dickie hier.’

Dick, transportplanner bij een afvalverwerkingsbedrijf, schaamde zich kapot dat hij een beroep moest doen op de gemeentelijke schuldhulpverlening. De enorme opluchting die volgde op de geslaagde bemiddeling naar een minnelijke regeling bleek een cadeau dat hij nooit had willen missen. Zijn vrouw Bianca merkte letterlijk dat ze vrijer kon ademen.

Nu, nog geen jaar verder, heerst er thuis weer volop spanning over geld. Vanwege de steeds maar duurdere boodschappen komen ze steeds moeilijker uit met hun gezinsbudget van 75 euro per week. Bianca kan allang het dieet niet meer volgen dat haar moet helpen om nare galaanvallen te weerstaan. Samen doen ze doorlopend hun best om het gebruik van pijnstillers zo lang mogelijk uit te stellen. Voor hun kwetsbare dochter proberen ze alles zo veel mogelijk bij hetzelfde te houden.

Een extra zorg zijn de gestegen kosten voor z'n auto, voor de benzine en het onderhoud. ‘Ik gebruik hem alleen voor m'n werk. Mijn schuldhulpverlener heeft er vorig jaar hard voor gevochten dat ik hem mocht houden. Ik begin om halfvijf 's ochtends, dan is er geen OV, en ik woon te ver om te fietsen.’

Het vooruitzicht op een schuldenvrij bestaan hielp hen tot nu toe om de moed erin te houden. ‘Maar nu begin ik hem behoorlijk te knijpen,’ zegt Dick. In oktober loopt hun energiecontract af. Als hun termijnbedrag net zo fors omhooggaat als hij om zich heen hoort, schoffelt dat hun schuldregeling onderuit. ‘En dan? Ik hoop maar dat mijn schuldhulpverlener iets kan bedenken. En dat de schuldeisers niet meteen lullig gaan doen.’ •

Werken aan oplossingen? Hanteer deze principes

Duurzame financiële stabiliteit is de basis

Een zorgwekkend hoge inflatie van 13,6 procent. Het kabinet, energiebedrijven, financiële dienstverleners, wetenschappers en werkgevers, allemaal breken ze zich het hoofd over het beste beleid om de gevolgen te beperken. Ook de landen om ons heen zijn zoekend. De gemeenschappelijke deler in alle analyses luidt: er is niet één 'beste oplossing'. Aan alle opties kleven nadelen. Toch zijn er wel een aantal principes te formuleren waaraan oplossingen moeten voldoen.

Niet eerder werd er in Nederland zo'n hoge inflatie gemeten als afgelopen augustus. Daarbij zijn er grote verschillen in de doorwerking. Huishoudens worden heel zwaar geraakt terwijl de overheid vooralsnog juist profiteert. Voor bedrijven geldt dat de doorwerking afhangt van hun bedrijvigheid. Er zijn bedrijven die recordwinsten boeken terwijl andere de deuren moeten sluiten vanwege ongekend hoge energierekeningen.

Huishoudens worden het hardst geraakt

Bij de roep om oplossingen gaat de meeste aandacht naar degenen die het hardst geraakt worden. Vooralsnog

zijn dat met name de huishoudens met de lage en de middeninkomens. Al begint de aandacht voor bedrijven die vastlopen inmiddels ook aan te zwellen. Bij de huishoudens zit de pijn vooral in de gestegen kosten van energie, boodschappen en brandstof. Hoe groot de pijn is hangt in hoge mate af van individuele omstandigheden zoals de isolatie van de woning, het aantal te voeden monden, eventuele schuldenproblematiek en brandstofverbruik voor woon-werkverkeer.

De voorstellen om huishoudens tegemoet te komen buitelden de afgelopen weken over ons heen. Alleen al rondom de gestegen energierekening deden tal van voorstellen de ronde in kranten, online fora en actualiteitenrubrieken. Denk aan de suggesties om in Groningen toch meer gas uit de grond te halen, consumenten te binden aan langlopende contracten, het energieverbruik drastisch verminderen, een maximumtarief voor energie in te stellen zoals in Frankrijk of een sociaal tarief te introduceren voor de laagste inkomens zoals in België.

Principes voor duurzame financiële stabiliteit

Temidden van alle voorstellen, bespiegelingen en debatten heeft het kabinet een groot pakket aan maatregelen

Voorkomen dat huishoudens in financiële problemen komen

Het oplossen van problematische schulden is doorgaans vele malen ingewikkelder dan deze te voorkomen. Juist in de komende periode is het cruciaal dat schuldenopbouw wordt voorkomen door invulling te geven aan onderstaande principes:

1. Het salaris en/of de uitkering is, samen met eventuele reeds bestaande toeslagen en andere inkomensondersteunende maatregelen, hoog genoeg om te voorzien in het eigen levensonderhoud. Nieuwe inkomensondersteunende maatregelen worden heel terughoudend opgetuigd.
2. Eventuele inkomensondersteunende voorzieningen zijn bekend bij de doelgroep en eenvoudig aan te vragen. Deze zijn zo ingericht dat huishoudens weinig risico's lopen op hoge terugbetalingen. Als er wel een naheffing volgt, dan wordt er daarvoor een passende betaalregeling getroffen.
3. Gemeenten bieden op een laagdrempelige wijze budgetadvies aan huishoudens die het overzicht (even) kwijt zijn en wijzen hen de weg.
4. Huishoudens worden geïnformeerd en gemotiveerd om waar mogelijk energiebesparende maatregelen te nemen en krijgen indien nodig praktische ondersteuning om deze in praktijk te brengen
5. Daar waar een budget niet sluit, bieden gemeenten maatwerk op basis van bijzondere bijstand, een fonds of een andere voorziening. Hiermee wordt voorkomen dat betalingsonmacht schuldenproblematiek veroorzaakt.

aangekondigd om de koopkracht te ondersteunen. Na de presentatie op Prinsjesdag zullen de maatregelen per januari 2023 hun beslag krijgen. Dit is een belangrijke stap. De tijd gaat leren wat de koopkrachtreparatie oplevert en welke huishoudens in welke aantallen toch aanvullende steun nodig hebben.

Bij het uitwerken van oplossingen is het belangrijk dat deze rusten op een aantal principes. Waarbij het van belang is

Mogelijkheden om schuldregelingen te treffen

Als er onverhoopt toch (problematische) schulden zijn, dan is het van het grootste belang dat deze zo snel mogelijk worden opgelost. Schuldenproblematiek trekt een grote wissel op het persoonlijk welzijn en leidt, als het maar lang genoeg duurt, tot nieuwe problemen en daarmee hoge maatschappelijke kosten. Leidende principes om schuldenproblematiek altijd snel op te kunnen lossen zijn:

1. Als het budget niet sluit kan de gemeente een huishouden voorzien van aanvullende inkomensondersteuning zodat het opstarten en doorlopen van een schuldregeling altijd mogelijk is.
2. Van schuldeisers wordt bij een budget dat niet sluit gevraagd om akkoord te gaan met een schuldregeling zonder aflossing (een nulaanbod).
3. Schuldregelingen worden snel opgestart. Ook als hiervoor nieuwe manieren van werken nodig zijn zoals bijvoorbeeld het ramen van de totale schuldenlast in plaats van een precieze vaststelling.
4. De voorwaarden van schuldregelingen zijn voor huishoudens zo aantrekkelijk dat zij bij (problematische) schulden al vrij snel de stap naar (schuld)hulpverlening zetten. Denk aan het afschaffen van een voorwaarde zoals het vragen van kostgeld aan meerderjarige inwonende kinderen. Vanzelfsprekend wordt bij de voorwaarden rekening gehouden met een redelijk evenwicht in belangen tussen schuldeisers en huishoudens.
5. Gemeenten en ketenpartners richten de vroegsignalering zo in dat huishoudens die hulp zoeken sneller in beeld zijn en op de juiste plek belanden.

om daarbij twee groepen te onderscheiden: de huishoudens die door een niet-sluitend budget uit een schuldregeling dreigen te vallen en de huishoudens in problematische schulden waarbij het treffen van een schuldregeling wordt gehinderd door een niet-sluitend budget. Bij het invullen van de principes zijn zowel het rijk, werkgevers als gemeenten aan zet. •

Richtingaanwijzers

Wat is er nodig om mensen die door de hoge inflatie in de knel komen, te helpen? Vier deskundigen over de belangrijkste stappen om nieuwe schuldenproblematiek te voorkomen en op te lossen.

Arjan Vliegthart directeur Nibud

De kern van de zaak is dat we te maken hebben met een inkomensprobleem. Dat speelt ook al veel langer. Laten we dus niet in de valkuil trappen dat het alleen een probleem is van de gestegen energierekening. Voor te veel mensen is elke gestegen rekening een potentieel probleem. De onderliggende oorzaak is dat voor veel mensen het sociaal minimum te laag is om op een normale manier van rond te komen.

Dat inkomen moet dus omhoog. Dat lijkt me de absolute prioriteit. Concreet betekent dit dat het minimumloon omhoog moet, en daaraan gekoppeld de uitkeringen. Het is goed te zien dat op dit

onderwerp nu beweging is. Maar met een inflatie van meer dan 10 procent is dat ook uiterste noodzaak.

Als je daarnaast nog gerichte ondersteuning wilt bieden: doe dat via de zorgtoeslag. Dan kun je snel handelen en verspil je geen tijd aan het uitdokteren van allerlei nieuwe regelingen die dan weer wie weet hoe ingewikkeld gaan worden. De zorgtoeslag is een van de simpelste en best gebruikte toeslagen die precies de mensen bereikt waar het het meeste knelt. Ook de mensen in de lagere middenklasse, die het nu ook steeds moeilijker krijgen. •

Harriët Westerdijk

wethouder werk en inkomen en armoedebeleid, Capelle aan den IJssel

Er is hulp beschikbaar voor mensen met schulden. De gemeente staat voor iedereen klaar. Het gaat erom dat mensen die hulp ook dŕven vragen, en dat ze dat zo vroeg mogelijk doen. Op dit punt kunnen we al snel meer bereiken: vraag aandacht voor schulden, neem het taboe weg, laat zien dat schulden niets zijn om je voor te schamen en dat er hulp is. Juist voor de nieuwe groep die nu in problemen komt is dat een heel belangrijke boodschap. Ik zou graag zien dat de rijksoverheid een nieuwe landelijke campagne lanceert. Met vloggers en influencers, wie weet. We hebben nog een doelgroep te winnen.

Daarnaast moeten we ook kijken naar het grotere landelijke probleem dat werk niet altijd lonend is om je vaste lasten van te betalen. Zelfs tweeverdieners komen momenteel niet altijd meer uit de kosten. Als gemeente mogen wij niet aan inkomenspolitiek doen, maar het zou ons ontzettend helpen als wij vrijer mogen omgaan met de inkomensgrenzen die aan de minimaregelingen worden gesteld. Als we, via maatwerk, de voorzieningen ook voor een bredere doelgroep mogen inzetten kunnen we heel gericht helpen in die huishoudens en in die situaties waar dat nodig is. Op die manier durft iemand dan misschien toch de stap te zetten om meer uren te gaan werken, of kun je voorkomen dat er mensen uit een schuldregeling vallen. •

Martin van Rijn

voorzitter Aedes, vereniging van woningcorporaties

Het allerbelangrijkste is dat mensen zelf voldoende weerstandsvermogen hebben. Een steviger inkomen is de basis van alles. Daarom heeft ook Aedes bij het kabinet aangedrongen op koopkrachtondersteunende maatregelen.

Als corporatiesector willen wij ook zelf de verantwoordelijkheid nemen voor onze huurders die op een bescheiden inkomen zitten. De huur is immers een heel belangrijke component van hun budget. Normaal gesproken baseren wij onze huurontwikkeling op de inflatie, maar met die enorm hoge cijfers van nu gaan we dat voor volgend jaar niet doen. In plaats daarvan gaan we koppelen aan de loonontwikkeling min een half procent.

Met het kabinet hadden we al afgesproken om in 2024 de huren voor inkomens tot 120% van het sociaal minimum eenmalig te verlagen. We hebben nu gevraagd of dat al in 2023 kan. Belangrijk is wel dat het voordeel voor de huurders vervolgens niet gedeeltelijk wegvalt doordat ze een lagere huurtoeslag ontvangen. Voor ons is het een voorwaarde dat de overheid dit op een goede manier regelt.

Een andere stap die wij net zelf hebben gezet, is dat we bij het isoleren van woningen geen huurverhoging meer vragen. Ons helpt het bij het realiseren van onze klimaatdoelstellingen, en de huurder gaat misschien wel fors op z'n energielasten besparen. •

Esmah Lahlah

wethouder bestaanszekerheid, kansengelijkheid en talentontwikkeling, Tilburg

Aan de inkomenskant moet enorm veel gebeuren. Voor mensen met een uitkering of met een minimumloon, en trouwens ook daarboven, is de levensstandaard eenvoudigweg vaak te laag. We moeten ook echt af van dat woud aan regelingen en voorzieningen die elkaar tegenwerken en blokkeren. Als gemeente kun je hier maar heel weinig aan doen, laat staan dat je hier snelle slagen in kunt slaan. We zijn voor inkomenspolitiek afhankelijk van de rijksoverheid, die trouwens in de coronacrisis heeft laten zien dat ze wel degelijk in staat is om met een groot gevoel van urgentie allerlei financiële maatregelen in het leven te roepen.

De knop waar wij aan zouden moeten draaien, is mensen richting de arbeidsmarkt begeleiden. Een betaalde baan biedt doorgaans het meeste perspectief

op bestaanszekerheid. Daarnaast kunnen gemeenten hun duurzaamheidsambities verknopen met bestaanszekerheid. Samen met woningcorporaties, particuliere verhuurders en mensen met een goedkope koopwoning kijken we bijvoorbeeld naar manieren om versneld te kunnen verduurzamen. Met energiebesparing is nog best een slag te slaan.

Maar wat je ook doet, en hoe hard je daar ook je best voor doet, uiteindelijk moeten ze in Den Haag met elkaar een fundamentele discussie voeren over bestaanszekerheid. Wat verstaan we daar onder? Wanneer zijn mensen voldoende gezekerd in hun bestaan? Welke basis vinden we oké? We moeten af van het pleisters plakken dat we nu in feite doen met al die regelingen en voorzieningen. Mensen hebben recht op perspectief. Langdurig perspectief. •

'Al mijn energie gaat naar de financiën'

De onzekerheden over geld grijpen Jessica af en toe flink naar de keel. Ze verlangt naar rust, naar ruimte in haar hoofd. Dat zou haar leven op allerlei vlakken verbeteren.

De muziek is altijd aan als Jessica Liplijn (44) onder de douche staat. Van die lekkere jaren negentig-R&B, met karakterstemmen als Mary J. Blige. Muziek waarbij je nummer na nummer onder een warme waterstraal zou willen blijven staan, maar Jessica programmeert altijd één liedje. Vier minuten op z'n hoogst. Daarna is het klaar, uit, afdrogen. Langer douchen is te duur.

Altijd rekenen

Jessica is al jaren gewend om strak te budgetteren – direct en indirect. Sinds haar dochter ruim anderhalf jaar geleden achttien werd is het nog veel urgenter geworden. Door het wegvallen van de kinderbijslag en het kindgebonden budget krijgt ze zo'n 500 euro per maand minder binnen. In haar zorgvuldig uitgedokterde begroting probeert ze haar maandelijkse lasten zo veel mogelijk te minimaliseren. Zelfs op haar zorgkosten bezuinigt ze, en daarmee op haar welzijn. Ook dan komt ze onder de streep nog tekort voor haar boodschappen.

Toen laatst haar dochter naar het ziekenhuis moest en Jessica met haar mee wilde, aten ze eerst vijf dagen kliekjes uit de vriezer en soep uit een pakje. Op die manier spaarde ze geld uit om op haar OV-chipkaart te laden voor de busrit van Goes naar Terneuzen en vice versa. 'Zo gaat het bij mij. Altijd vooruit kijken, altijd rekenen. Altijd een beetje bang zijn omdat je niet kunt sparen. Ik heb maar één paar schoenen. Ik hoop dat ze nog een tijdje meegaan.'

Geld betekent stress

Jessica werkte als opticien en was alleenstaande moeder van een dochter toen ze op haar vierendertigste werd getroffen door een hersenstaminfarct. Later volgden een kleiner infarct en een aantal TIAs. Ze is arbeidsongeschikt verklaard, ontvangt nu al bijna tien jaar een WIA-uitkering die in haar geval vrijwel gelijk staat aan bijstandsniveau. De strijd om rond te komen eist fysiek en mentaal een zware tol. 'Op het moment dat mijn geld binnenkomt begint voor mij een nieuwe ronde van stress. Dan denk ik: dit moet eraf, dat moet eraf. Ik slaap er slecht van en voel me down. Ik ben bang dat ik echt in de schulden kom en dat er dan geen houden meer aan is. Ik weet ook: als ik veel stress heb, kan ik een epileptische aanval krijgen. Dan val ik gewoon ter plekke neer. En ik heb ook nog mijn diabetes-type 1 die mij flink kan ontregelen.'

Ondanks haar medische beperkingen zou Jessica graag weer gaan werken. 'Naar belastbaarheid natuurlijk. Het

maakt me niet uit hoe weinig uren het is, maar ik wil zo graag weer meedoen, een breder leven hebben. Maar zolang mijn energie naar mijn financiën gaat, lukt me dat niet.'

Steunzolen

Jessica's dochter volgt een mbo-opleiding en heeft een bijbaantje in een supermarkt. De 19-jarige draagt al haar kosten zelf en legt maandelijks 120 euro bij voor de boodschappen. Soms is Jessica desondanks gedwongen iets extra's aan haar dochter te vragen, bijvoorbeeld als ze een rekening krijgt omdat ze moet bijbetalen voor haar orthopedische steunzolen. 'Mijn dochter vindt dat best wel heftig, en dat snap ik. Ik vind het ook moeilijk om zoiets aan mijn eigen kind te vragen.'

Geld voor Dizzy

De energiekosten vallen voor haar voorlopig gelukkig nog mee; Jessica's bestaande vaste contract loopt nog even door. De energietoeslag van 800 euro kon ze daarom gebruiken voor het wegwerken van een aantal andere achterstallige kosten. Van wat er overbleef kon ze nog precies met haar hondje Dizzy naar de dierenarts. Het dier is al negen, ze kocht Dizzy toen ze moest revalideren. Al die jaren helpt hij haar om in beweging te blijven en de deur uit te komen.

Jessica vindt het wel spannend trouwens, met die energiekosten. Haar buurvrouw zit nu opeens al 300 euro hoger. En bij het boodschappen doen kan de angst haar

soms ook aanvliegen, als ze ziet wat er allemaal alweer duurder is.

Het positieve zoeken

Om haar gezondheid te beschermen zou ze graag in budgetbeheer gaan. 'Na mijn herseninfarct heb ik dat twee jaar gehad. Dat heeft mij toen enorm rust gegeven. Ik zou die heel graag weer willen hebben.'

Kortgeleden heeft ze een aanvraag ingediend bij de gemeente, maar die is afgewezen. De reden: de 95 euro die ze zelf per maand moet bijdragen voor het budgetbeheer, past niet in haar budget. En de gemeente kan het niet voor haar vergoeden. Jessica probeert nu om op medische gronden in aanmerking te komen voor beschermingsbeleid. De kosten hiervoor zijn hoger dan voor budgetbeheer, maar beleid wordt wél door de gemeente vergoed. 'Ondertussen blijf ik het positieve zoeken. Het lukt niet altijd, maar muziek helpt heel goed. Daar hoef ik niet voor onder de douche te gaan staan.' •

'Stel gemeenten in staat inwoners financieel te steunen'

De ervaringsverhalen in dit magazine en de analyses van de professionals maken

één ding heel duidelijk: de huidige situatie is nog niet eerder vertoond, stelt ons voor

unieke problemen en vraagt ook om ongebruikelijke oplossingen. Welke aanpak stelt

de NVVK voor, in haar rol als branchevereniging van financiële hulpverleners?

'Josephina, Dick, Thushari en Natascha en alle anderen van wie ik de verhalen las doen een sterk appèl op ons', reageert NVVK-voorzitter Marco Florijn. 'De inflatie die we nu zien is de hoogste sinds de Tweede Wereldoorlog, de gasprijs is negen keer zo hoog als aan het begin van dit jaar. Ook schuldeisers worstelen met de situatie, merken we. Het is niet voor te stellen dat bijvoorbeeld energiebedrijven massaal mensen gaan afsluiten vanwege wanbetaling.'

Hoe komen we hieruit?

'Hulpvragers moeten we blijven stimuleren om bij betalingsproblemen zo snel mogelijk advies of hulp te vragen bij hun gemeente. Beginnende betaalachterstanden zijn makkelijker op te lossen dan langdurige schulden. Een financiële hulpverlener kent de weg en kan een hulpvrager altijd verder helpen. Uit CBS-cijfers blijkt dat nog steeds een groot deel van de huishoudens met problematische schulden zich niet meldt bij de financiële dienstverlening. Roep inwoners met financiële zorgen op om samen met een financieel hulpverlener na te gaan wat er mogelijk is en of ze recht hebben op aanvullende inkomensregelingen en vrijstellingen.'

Wat is de rol van schuldeisers?

'Hen wil ik vragen in gesprek te gaan over de optie om vaker schulden kwijt te schelden. Onze tegenprestatie als financiële hulpverleners is dat we mensen weer financieel op de rit krijgen, zodat ze weer betrouwbare klanten worden. Ga dus sneller akkoord met een voorstel, ook als er misschien een nul-aanbod komt. Als er geen geld is, valt er niets te verdelen.'

Gebruik ook de informatie vanuit vroegsignalering en stap op je klanten af, bied hulp en actieve doorverwijzing naar de gemeente.

Het scheelt ook wanneer schuldeisers bij voorbaat akkoord gaan met een schuldregeling via een saneringskrediet. De gemeente neemt dan de schuld over en regelt de schulden vanaf dat moment met de hulpvrager.

De energieleveranciers zijn grote kredietverstrekkers geworden.

Al 800.000 huishoudens betalen via voorschot-nota's minder dan ze waarschijnlijk gaan verbruiken. Begrijpelijk, want veel mensen gebruiken de financiële ruimte om boodschappen te kunnen blijven doen. Maar we weten nu al dat het incasseren van de eindafrekeningen heel moeilijk wordt. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is onontkoombaar.'

Sommige hulpverleners in dit magazine zeggen: we staan met lege handen. Wat denk jij als je dit soort signalen hoort?

'Dat is heel erg. Ze worstelen met de situaties die ze tegenkomen in de spreekkamer. Alles in hen zegt: ik moet deze persoon helpen, terwijl dat nu heel moeilijk is. Het gevoel van machteloosheid staat lijnrecht op de innerlijke motivatie die veel financiële hulpverleners hebben om naast mensen te staan en oplossingen te bieden. We vragen ze om alle zeilen bij te zetten om mensen toch zoveel mogelijk perspectief te blijven bieden. Ik denk daarbij aan het optimaal benutten van vroegsignalen, waardoor je eerder contact kunt krijgen. Deze tijd vraagt er ook om dat financiële hulpverleners verbinding maken met alle relevante gemeentelijke afdelingen die kunnen helpen. Beëindig in ieder geval geen regelingen zonder dat je eerst alles gedaan hebt om ze te redden. Dat kan ook door een extra lening te vragen via de gemeente. Maak intern duidelijk dat er veel maatschappelijk kapitaal verloren gaat wanneer schuldregelingen stranden of niet kunnen starten, en overtuig zo je bestuurders om een extra stap te zetten. Toon lef, en trek bij ons aan de bel wanneer je denkt dat we als branchevereniging iets kunnen betekenen door aandacht te vragen voor knelpunten.'

Wat vraagt de NVVK van het kabinet?

'Het koopkrachtpakket met ingang van januari is een mooie stap. Dat geldt ook voor het nog te vormen noodfonds voor energierekeningen. Het fonds is bedoeld als overbrugging naar januari. We maken ons wel zorgen over het tempo waarin het fonds kan werken. Voorkomt het fonds echt ongewenste afsluitingen? Het invoeren van een prijsplafond (alleen voor het basisverbruik, niet voor alles wat boven het gemiddelde uitkomt) zou erg helpen om energie betaalbaar te houden. Tot slot: geef gemeenten de middelen om lokaal waar nodig inkomenssteun te geven.'

Mirjam Pool

Nadja Jungmann

Nadja Jungmann en Mirjam Pool stelden dit magazine samen. Hier een inkijkje in hun ervaringen tijdens het maken van 'Beurs'.

Gisteren

Nadja Jungmann

Heb jij ook het idee dat de problematiek veel heftiger is dan we tot nu toe zagen? 😊 11:46 ✓

Mirjam Pool

Ja, echt! Hulpverleners die met lege handen staan. Dat is zo schrijnend 11:52

Nadja Jungmann

Nou zeker. En nieuw. Ze werken toch meestal in het sociaal domein omdat ze echt iets voor mensen willen betekenen. Deze periode doet pijn. 11:53 ✓

Mirjam Pool

Ja... Onmacht is wel echt een rode draad hè. 11:55

Nadja Jungmann

15 miljard voor koopkrachtrepatriatie is ongekend. Maar of het genoeg is en bij de juiste groepen terecht komt... 11:55 ✓

Mirjam Pool

Ja dat is de vraag. Daar hou ik m'n hart nog wel voor vast. 11:55

Nadja Jungmann

Nou ik ook 11:56 ✓

Mirjam Pool

Als ik ook denk aan de gesprekken met Jessica, de oudere mevrouw, Josephina... 😊 11:58

Nadja Jungmann

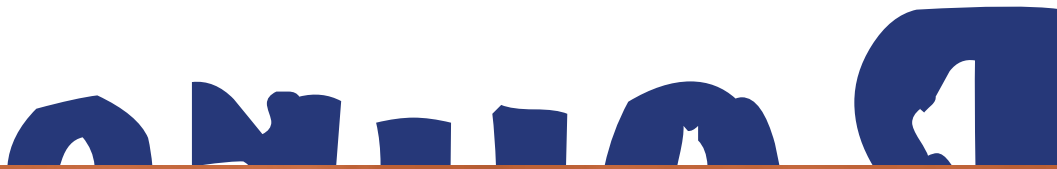
Verhalen over schulden en armoede wenen nooit. 11:58 ✓

Mirjam Pool

Dat mag ook niet. 11:58

Nadja Jungmann

Nee....! 12:07 ✓

*'De paniek sloeg toe.
Ik vond het hartverscheurend'*

*'Een sluitend budget is
een voorwaarde voor een
schuldregeling'*

*'s Nachts ligt ze wakker
van de zorgen'*

*'Als bewindvoerder
sta je met de rug
tegen de muur'*

*'Ze houdt er rekening
mee dat ze niets te
bieden heeft'*

*'Verhalen over
schulden en armoede
wennen nooit'*

*'Het is moeilijk om geld
van je eigen kind te vragen'*

**'Alles bij
elkaar
opgeteld
lijken we
te zijn
beland in
een perfect
storm'**

*'Gemeenten kunnen
voorkomen dat mensen door
het ijs zakken'*

Wat is er nodig tot 1 januari 2023?

- ✓ *Een Noodfonds zodat gemeenten grootschalig aan inkomensondersteuning kunnen doen*
- ✓ *Maximering van de energietarieven voor het basisverbruik*
- ✓ *Garanties dat mensen op weg naar schuldregelingen en in schuldregelingen voldoende steun krijgen om hun regeling te beginnen of juist af te ronden*